

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius, tel. +370 5 239 1001,
El. paštas zum@zum.lt, <http://www.zum.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188675190

<p>I. Sprendžiama problema</p>	<p>Pastaraisiais metais registruotų didžiausius nuostolius sukėlusių stichinių meteorologinių reiškinių, kurių rodikliai patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. D1-870 „Dėl Stichinių katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“, informacija:</p> <p>– sausra augalų vegetacijos laikotarpiu – iš 60 savivaldybių registruota: 2019 m. – liepos 3 d. dėl sausros padarinių žemės ūkio sektoriuje paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija visoje šalyje (2020 m. vasario 26 d. atšaukta), 2020 m. – nebuvo, 2021 m. – 8 savivaldybėse, 2022 m. – 28, iš jų ekstremalią situaciją buvo paskelbusios 4 savivaldybės (Pakruojo, Alytaus, Elektrėnų, Utenos), 2023 m. – 14, 2024 m. – 16. Paminėtina, kad 2018 m. dėl sausros augalų vegetacijos laikotarpiu žemės ūkio bendrosios produkcijos buvo pagaminta 253 mln. Eur mažiau nei 2017 m. ir patyrusių nuostolius žemės ūkio veiklos subjektų pajamų stabilizavimui buvo išmokėta 17,0 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų. 2019 m. sausra augalų vegetacijos laikotarpiu paveikė daugiau kaip 64 tūkst. ha pasėlių. Lietuvoje nuo sausros augalų vegetacijos laikotarpiu</p>
--------------------------------	---

	<p>draudžiama nuo 2008 m. 2022 m. nuo šios rizikos buvo apdraustas beveik 14 tūkst. ha plotas, 2023 m. – 10 tūkst. ha plotas, 2024 m. – 18 tūkst. ha.</p> <p>– ilgas lietingas laikotarpis: 2020 m. registruotas 7 savivaldybėse, 2021 m. – 17, 2022 m. – 30, 2023 m. – 9, 2024 m. – nebuvo., 2025 m. – paskelbta Valstybės lygio ekstremali situacija visoje šalyje dėl ilgo lietingo laikotarpio padarinių žemės ūkio sektoriuje. Paminėtina, kad 2017 m. dėl lietingos vasaros patyrusių nuostolių žemės ūkio veiklos subjektų pajamų stabilizavimui buvo išmokėta 9,13 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų. Lietuvoje nuo ilgo lietingo laikotarpio draudžiama nuo 2019 m. 2022 m. nuo šios rizikos buvo apdraustas 18 tūkst. ha plotas.</p> <p>Nutarimo projektu tikslinamas teisinis reguliavimas dėl pagalbos teikimo draudimo įmonėms, draudžiančioms pasėlius ir augalus nuo meteorologinių reiškinių rizikos. Lietuvoje sprendimas drausti draudikus buvo priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. lapkričio 13 d. nutarimu Nr. 1218 „Dėl augalų, už kuriuos mokamos tiesioginės išmokos, draudimo įmokų žemės ūkio veiklos subjektams ir draudimo įmonių išlaidų dalinio kompensavimo“ (toliau – LRV Nutarimas). Reikėtų pažymėti, kad per visą laikotarpį iki šios dienos draudimo įmonės nepasinaudojo šia priemone ir tai lėmė kelios priežastys. Pirma, nuo 2008 iki 2017 metų Lietuvoje nebuvo fiksuojama sausra augalų vegetacijos laikotarpiu, todėl nebuvo ir išlaidų nuostoliams apmokėti. Antra, pats pasėlių draudimas kaip rizikos valdymo priemonė tarp ūkininkų populiarėjo gana lėtai, o prie to galėjo prisidėti ir meteorologiniu požiūriu pakankamai ramūs metai. Be to, draudimo įmonių refinansavimo sąlygos (šiuo metu draudimo įmonės gali prašyti valstybės paramos tik tada, kai išmokėtų 6,5 kartų didesnę už surinktas įmokas sumą, o tai nerealu, kadangi draudimo įmonių mokumas nėra neribotas) buvo nepalankios draudimo įmonėms. LRV Nutarimu patvirtintos valstybinės perdraudimo sistemos teikiamos garantijos Lietuvoje augalus ir pasėlius draudžiančioms draudimo įmonėms turėtų pagerinti privačių perdraudikų teikiamas perdraudimo sąlygas. Geresnės perdraudimo sąlygos draudimo įmonės skatintų aktyviau drausti augalus ir pasėlius nuo sausras augalų vegetacijos laikotarpiu rizikos, t. y. žemės ūkio veiklos subjektams pasiūlyti priimtinesnius draudimo įkainius ir didinti draudžiamo ploto apimtį.</p> <p>Siekiant tobulinti augalų ir pasėlių draudimo sistemą, išanalizuoti nuo 2008 m. teikiamo valstybinio perdraudimo įtaką draudimo sistemos skatinimui ir taikymo tikslingumą 2023–2030 m. laikotarpiu, Ministerijos užsakymu buvo atliktas ekspertinis vertinimas LRV Nutarimu patvirtinto perdraudimo tikslingumui įvertinti ir perdraudimo sąlygoms peržiūrėti. Ekspertinio vertinimo rekomendacijos atskleidė draudimo įmonėms valstybės teikiamų garantijų pratęsimo ir perdraudimo sąlygų atnaujinimo poreikį. Ekspertiniu vertinimu, „nors perdraudimo schema kol kas nesuveikė, jos reikalingumą būtų galima grįsti tuo, kad dėl 2017 metų lietingos vasaros valstybė žemės ūkio subjektams, patyrusiems nuostolių žuvus žemės ūkio augalams dėl gausių kritulių, pajamų stabilizavimui išmokėjo 9,130 mln. Eur, o 2018 ir 2019 metais tam pačiam tikslui, tik šiuo atveju dėl sausras augalų vegetacijos laikotarpiu padarytų nuostolių, išmokėjo atitinkamai 4,246 mln. Eur ir 4,226 mln. Eur. Ilgalaikis lietus į draudimo paslaugas buvo įtrauktas 2019 metais, po minėtos</p>
--	--

	<p>2017 metų lietingos vasaros, tačiau kaip ir draudimas nuo sausros augalų vegetacijos laikotarpiu taip pat dar neįgavo plataus masto, tačiau dėl galimo didelio nuostolingumo šią riziką būtų tikslinga įtraukti į perdraudimo schemą“.</p> <p>Valstybinio perdraudimo mechanizmas yra būtinas, kad komercinės draudimo bendrovės galėtų teikti draudimą dėl sausros arba ilgo lietingo laikotarpio sukeltos žalos pasėliams, nerizikuodamos bankrutuoti. Pabrėžiame, kad draudimo įmonėms kompensacija būtų teikiama tik tuo atveju, jei draudimo išmokų suma per draudimo laikotarpį viršytų visą draudimo nuo sausros augalų vegetacijos laikotarpiu arba ilgo lietingo laikotarpio įmokų sumą net 2 kartus ir tik ta dalis draudimo įmonės išlaidų, kuri susidarė išmokant žemės ūkio veiklos subjektams, kurie buvo apdraudę pasėlius bei augalus, ir kuriems pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensacija buvo suteikta pagal pasėlių ir augalų draudimo taisykles, kurias taikant pasėlių ir augalų augintojai (ūkininkai) skatinami draustis ir tokiu būdu suvaldyti pajamų kritimo riziką.</p> <p>Pasėlių ir augalų draudimas yra specifinė draudimo sritis, nes žemės ūkio sektorius pastaruoju metu kaip niekada dažnai patiria nuostolių dėl permainingų, ekstremalių oro sąlygų. Perdraudimas pasėlių draudimo sistemoje užtikrina draudimo išmokų išmokėjimą, perskirstant rizikas draudžiamojo įvykio atveju. Valstybės dalyvavimas perdraudimo sistemoje stabilizuotų pasėlių draudimo įmokas, suteiktų užtikrintumą pasėlių draudimo bendrovei ir pasėlius apdraudusiems žemdirbiams, kartu parodytų valstybės suinteresuotumą pasėlių draudimo sistemos veikimu: sumažina draudimo įmokos dalį žemdirbiams, padidina savidraudos fondo veiklos stabilumą ir sumažina veiklos kaštus, tai sumažina draudimo įmokas žemdirbiams, padidėja draudimo sistemos populiarumas tarp žemdirbių, valstybės lėšos tikslingai naudojamos žemės ūkio veiklos stabilumui užtikrinti, žemdirbiams sudaroma galimybė racionaliai apsaugoti savo investicijas, žalos atveju nesikreipiant pagalbos į valstybę dėl ad_hoc mokėjimų.</p>
<p>II. Problemos sprendimo priemonės</p>	<p>Atsižvelgdama į vertinimo rekomendacijas, Ministerija parengė LRV Nutarimo projektą, kuriuo siūloma keletas esminių pakeitimų:</p> <p>1) numatyta, kad žemės ūkio veiklos subjektams, apdraudusiems augalus ir pasėlius, už kuriuos mokamos tiesioginės išmokos, kompensuojama iki 70 procentų draudimo įmokų sumos (1.1 p.);</p> <p>Ši nuostata pagal savo esmę nenustato teisinio reguliavimo dėl pagalbos teikimo draudimo įmonėms, ja apibrėžiama prievolė Žemės ūkio ministerijai teikti draudimo įmokų kompensavimo paramą galutiniam pagalbos gavėjams – ūkio subjektams, vykdančioms pirminės žemės ūkio gamybos veiklą ir apdraudusiems nuosavybės teise priklausančius augalus nuo stichinių meteorologinių reiškinių, ir nustatant, kad šiuo atveju bus kompensuojama iki 70 proc. draudimo įmokų sumos. Šios draudimo įmokų kompensavimo paramos intensyvumo dydis yra nustatytas kitose schemose, t. y. pasėlių ir augalų draudimo įmokų įkainių kompensavimo taisyklėse, kurias tvirtina žemės ūkio ministras ir kurios galioja visą pasėlių ir augalų draudimo įmokų įkainių kompensavimo paramos teikimo laikotarpį.</p> <p>2) pratęsti valstybinio perdraudimo garantijų draudimo įmonėms taikymą 2025–2030 m. laikotarpiu (1.2.2 p.);</p>

	<p>Pagalbos schemos notifikavimo sprendime nustatytas perdraudimo schemos taikymo laikotarpis 2025–2026 m. Kadangi perdraudimo garantijų laikotarpis draudimo įmonėms tiesiogiai susijęs su pagalbos schemos galiojimo laikotarpiu, nurodytu notifikavimo sprendime, Nutarimo projekte nustatytas šis laikotarpis.</p> <p>3) kompensuoti nuostolius, patirtus ne tik dėl sausros augalų vegetacijos laikotarpiu, bet ir dėl ilgo lietingo laikotarpio stichinių meteorologinių reiškinių (1.2.1 p.);</p> <p>Sisteminės rizikos (tokios kaip stichinė sausra, ilgalaikis lietus) pažeidžia didelius šalies plotus, todėl privatūs perdraudikai reikalauja didelių garantijų arba iškelia didelius paslaugos teikimo apribojimus. Dėl galimo didelio nuostolingumo ši rizika įtraukta į perdraudimo schemą.</p> <p>4) nustatyti pastovaus dydžio nekintamą perdraudimo koeficientą, kurio reikšmė būtų lygi 2 (1.2.2 p.);</p> <p>Draudimo įmonės galėtų gauti valstybės pagalbą tuo atveju, jeigu draudimo nuo sausros augalų vegetacijos laikotarpiu ir (arba) nuo ilgo lietingo laikotarpio rizikų išmokų suma viršytų visą draudimo nuo sausros ir (arba) ilgo lietingo laikotarpio įmokų sumą daugiau nei nustatytu koeficientu.</p> <p>Siekdama išsiaiškinti, ar problema yra sprendžiama ir siekiama tikslo, Ministerija planuoja atlikti kiekvienų derliaus metų draudimo priemonių duomenų vertinimą ir nustatyti Lietuvoje nuo perdraudžiamų rizikų apdrausto ploto pokytį.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Nutarimo projektui įgyvendinti institucijų ir (ar) įstaigų informacinių sistemų pakeitimai nereikalingi.</p> <p>Taip pat Nutarimo projektui įgyvendinti nereikalingos papildomos valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos.</p> <p>Lėšos, skirtos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai draudimo įmonių išlaidoms, nurodytoms Nutarimo projekto 1.2 papunktyje, kompensuoti, laikomos atskiroje valstybės išdo sąskaitoje ir, įsigaliojus 1.2 papunktyje numatytiems išlaidų kompensavimo sąlygoms, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu pervedamos į Žemės ūkio ministerijos nurodytą sąskaitą. Šios lėšos draudimo įmonėms paskirstomos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu nustatyta tvarka. Tačiau Nutarimo projekto 1.4 papunkčio nuostata yra atsižvelgiama į paramai skirtas valstybės biudžeto lėšas: draudimo įmonei parama teikiama iš valstybės išdo sąskaitoje šiam tikslui laikomų lėšų – galimiems įsipareigojimams skirta apie 2,45 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų. Todėl Projekte numatyta, jei apskaičiuotas bendras lėšų poreikis viršytų nurodytas turimas lėšas, visiems paramos gavėjams išmokama paramos suma būtų mažinama proporcingai trūkstamų lėšų kiekiui, t. y. trūkstamas lėšų kiekis nebus kompensuojamas kitokiu ar vėlesniu laikotarpiu. Be to, laikinai laisvas lėšas valdo ir sprendimus dėl šių lėšų investavimo priima finansų ministras savo nustatyta tvarka (1.5 p.).</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Priėmus Nutarimo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.</p> <p>Numatomos teigiamos pasekmės – didesnis pasėlių draudimo nuo sausros augalų vegetacijos laikotarpiu ir ilgo lietingo laikotarpio rizikų prieinamumas žemės ūkio veiklos subjektams.</p>

Nutarimo projektas neprieštarauja Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. Priėmus Nutarimo projektą, bus prisidėta prie programos veiklos prioriteto „Tausosime aplinką, kursime gyvybingą kaimą, konkurencingą ir tvarų žemės ūkį“ darbų „760. Padėsime ūkiams spręsti ekstremaliųjų reiškinių ir kitų žemės ūkio rizikų valdymo problemas, skatinsime investicijas į prevencines biologinės saugos priemones“ ir „761. Skatinsime žemės ūkio veikla užsiimančius subjektus naudotis pasėlių, augalų ir ūkinių gyvūnų draudimu, kuris sumažintų riziką dėl neprognozuojamų meteorologinių sąlygų ar ligų protrūkio“.

Nutarimo projektu nėra perkeliama ir (ar) įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

Nutarimo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

LRV Nutarimą įgyvendina priemonė, kurios administravimo taisyklės patvirtintos žemės ūkio ministro 2008 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. 3D-333 „Dėl Dalies draudimo įmonių išlaidų, susidariusių išmokant draudimo išmokas už nuostolius, patirtus dėl stichinės sausras, kompensavimo taisyklių“ (toliau – Priemonė). Priemonė buvo iš naujo notifikuota ir patvirtinta 2025-06-24 Europos Komisijos pagal 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Komisijos komunikatą „Valstybės pagalbos žemės bei miškų ūkio sektoriuose ir kaimo vietovėse gairės“ (Nr. C(2022) 9120 final)“. Priemonės pagalbos schema SA.114323 (2024/N). Buvo parengtas ir derintas su institucijomis Priemonės taisyklių pakeitimo projektas. Nutarimo projektas pakartotinai teikiamas derinti po pagalbos schemos notifikavimo proceso (2024–2025 m.) užbaigimo.

Projekte neapibrėžiamos naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Nutarimo projektas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ekonomikos politikos grupės 2025-08-27 Teisės akto projekto dalykinio vertinimo pažymoje Nr. NV-1966 pateiktas pastabas, pakartotinai buvo teiktas derinti (TAIS 2023-09-11 (23-5741(5))) Finansų ministerijai, Aplinkos ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Teisingumo ministerijai, Konkurencijos tarybai, Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybai prie Aplinkos ministerijos, Žemės ūkio rūmams, Žemės ūkio tarybai, Lietuvos draudikų asociacijai, VEREINIGTE HAGEL filialui „VH Lietuva“, AAS „BTA Baltic Insurance Company“ filialui Lietuvoje, ADB „Compensa Vienna Insurance Group“.

Nutarimo projektui pastabas pateikė Teisingumo ministerija, VEREINIGTE HAGEL filialas „VH Lietuva“, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija. Nutarimo projektas patikslintas pagal gautas pastabas ir pasiūlymus bei suderintas darbo tvarka: patikslintos nuostatos dėl stichinio

meteorologinio reiškinių fiksavimo ir duomenų kaupimo ne tik savivaldybės, bet ir jos dalies (seniūnijos) mastu (1.2 papunktis, 2 punktas), atsižvelgiant į šiuo metu savivaldybių atliekamą pasėlių ir augalų draudimo įmokų kompensavimo administravimo funkciją, redakcinio pobūdžio patikslinimu rekomenduota savivaldybėms padėti žemės ūkio veiklos subjektams užpildyti augalų draudimo *įmokų kompensavimo* paraiškas (3 punktas). Taip pat papildyti Nutarimo projekto lydimieji dokumentai dėl paramai skirtų lėšų, išmokamų paramos gavėjams, mažinimo proporcingai trūkstamų lėšų kiekiui (1.4 papunkčio nuostatos) ir šios nuostatos suderinamumo su siekiamu tikslu bei teisėtų lūkesčių bei pagal LRV Ekonomikos politikos grupės 2025-08-27 Teisės akto projekto dalykinio vertinimo pažymoje Nr. NV-1966 pateiktas pastabas. Atsižvelgta į LRV kanceliarijos Teisės grupės 2025-10-31 išvados Nr. NV-2448 pastabas.

Finansų ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Aplinkos ministerija, Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos Nutarimo projektą suderino be pastabų.

Konkurencijos taryba, Lietuvos žemės ūkio taryba, Lietuvos draudikų asociacija, AAS „BTA Baltic Insurance Company“ filialas Lietuvoje ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ per nustatytą terminą išvadų nepateikė.

Nutarimo projektą parengė Žemės ūkio ministerijos Augalininkystės ir žaliųjų technologijų skyriaus (vedėja Regina Voverytė-Šimkienė, tel. 8 (5) 239 8468, el. p. regina.voveryte@zum.lt) vyriausioji specialistė Rita Adomavičienė, tel. 8 (5) 239 1156, el. p. rita.adomaviciene@zum.lt.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 2 lapai.

Ministras

Andrius Palionis